

บทความประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนการศึกษาพิเศษ

นำเสนอเมื่อ : 2 ก.ย. 2552

มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์พิจารณา

เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเฉพาะทางความพิการทางสติปัญญา

โดย นายสุวิทย์ สุทาลา

รหัสประจำตัว 508914124

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

โรงเรียนศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนเฉพาะทางความพิการทางสติปัญญา เป็นสถานศึกษาหนึ่งที่เกิดการศึกษาให้แก่เด็กไทย ซึ่งเด็กไทยกลุ่มนี้อาจมีความแตกต่างจากเด็กไทยคนอื่น ตรงที่ว่า เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งเด็กกลุ่มนี้ ก็จะต้องได้รับสิทธิทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กไทยคนอื่นๆ เช่นกัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 1 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับบริการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่ รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล ด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาว่า เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้ง เพื่อการพัฒนาหน้าที่ การงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตสวนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างความเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นได้ยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ดังนี้

1. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้ มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ที่พอเพียงต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตสวนตน

สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ให้มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก

3. หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิ์เสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับความมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชนชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4. หลักการมีส่วนร่วม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ศักดิ์ศรีและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

5. หลักแห่งความสอดคล้อง ยุติธรรม หลักการและมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องระหว่างสภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา

เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามอุดมการณ์ หลักการ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47 โรงเรียนจึงจะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้
เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน

2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ
ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง
ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนศึกษาพิเศษนั้นจะมีวิธีการ กระบวนการคล้ายกับโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์พิจารณา อาจแตกต่างกันเนื่องจากไม่สามารถนำมาประเมินกับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทางได้ ซึ่งมาตรฐานเพื่อการประเมินโรงเรียนเฉพาะความพิการทางสติปัญญา มีดังต่อไปนี้

ด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ

ตัวบ่งชี้ 1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต

ตัวบ่งชี้ 1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวทิตะ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ 2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ 2.2 ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายตามความบ่งชี้ของแต่ละระดับและประเภทความพิการ

ตัวบ่งชี้ 2.3 ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมาหลักเสี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้ง ปัญหาทางเพศ

ตัวบ่งชี้ 2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ 2.5 ผู้เรียนร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

ตัวบ่งชี้ 3.1 ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรมหรือด้านศิลปะ / นาฏศิลป์หรือนันทนาการหรือกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้ 4.1 ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 4.2 ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ 4.3 ผู้เรียนมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 5.1 – 5.8 ตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระวิชา

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ 6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัวอย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ 7.1 ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ 7.2 ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันและมีทักษะชีวิต / ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น

ด้านครู

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูพอเพียง

ตัวบ่งชี้ 8.1 ครูมีลักษณะที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 8.2 ครูที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ 8.3 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก / โท หรือความถนัด

ตัวบ่งชี้ 8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาชีพที่สอนหรือวิชาครูตามที่คุรุสภากำหนด

ตัวบ่งชี้ 8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 9.1 ครูสามารถสอนบูรณาการทุกกลุ่มสาระอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบถ้วนบรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารและระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้ 11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและมีการตรวจสอบถ่วงดุล

ตัวบ่งชี้ 11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎ

กระทรวง

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ 12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ 13.2 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 14.2 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา